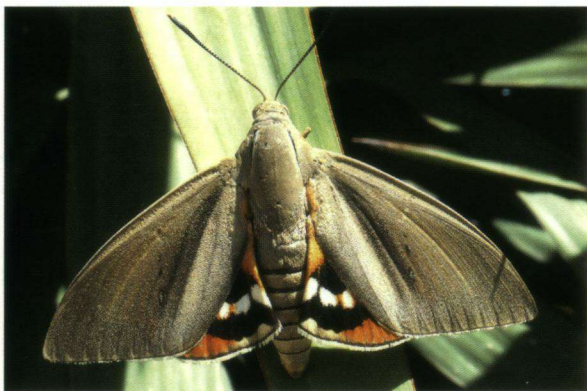

Tekst:
Dick Groenendijk
De Vlinderstichting

Het jaar 2007 had een warm en droog voorjaar, waarin veel vlinders en libellen werden gezien. Veel records van eerste waarnemingen werden gebroken en gemiddeld genomen waren de vliegtijden van zowel de vlinders als de libellen twee of drie weken eerder. De zomer was wat minder.

Palmmot in Zoetermeer

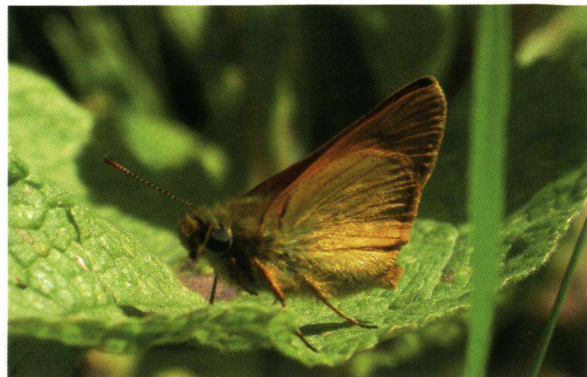
Op de Nederlandse lijst prijkt sinds september weer een nieuwe nachtvlinder. Dit keer is het wel een bijzonder spectaculaire soort die bovendien ook nog overdag actief is. Half september ziet Donate den Hertog een enorm grote vlinder op het vlinderkastje in haar tuin in Zoetermeer zitten. Ze heeft een aantal foto's van de vlinder gemaakt en deze rondgestuurd. Het bleek te gaan om de palmmot (*Paysandisia archon*) een vlinder uit de familie van de Castniidae. De vlinder heeft prachtige oranje achtervleugels die op bijgaande foto goed te zien zijn. Het is op deze foto niet goed te zien hoe groot de vlinder is, maar de soort heeft een spanwijdte van ongeveer 10 centimeter. Oorspronkelijk is het een vlinder die voorkomt in Zuid-Amerika en waarschijnlijk is deze via transporten in Europa terecht gekomen.

Palmmot (*Paysandisia archon*), gefotografeerd op het eiland Lefkas.

Oplossing puzzel-dikkopje

In het vorige nummer van Vlinders stond een mystery-dikkopje. Het bleek een enorm lastige opgave te zijn om de soort goed te determineren. Duidelijk is dat het om een van de 'gele' dikkopjes gaat. Waarschijnlijk omdat op de foto de onderkant van de linkerspriet behoorlijk donker lijkt, was het zwartspruetdikkopje de meest gegeven oplossing (75%). De onderkant van het sprietje is inderdaad behoorlijk donker, maar niet pikzwart en dat zou je toch verwachten bij een zwartspruetdikkopje. Zeker als de vlinder zo kakelvers is, als op de mystery-foto. Andere inzenders meenden juist dat de onderkant van de voelspriet voldoende oranje was voor een geelspruetdikkopje, maar ook dat is niet het geval. De onderkant van de voelspriet van een vers geelspruetdikkopje, zijn helder geeloranje en hebben niet de bruinige was van het

Groot dikkopje, 19 juni 2007, Uddel, Gelderland.

mystery-dikkopje. Het geelspruetdikkopje heeft bovendien een groenige onderkant aan de vleugelpunten van voorvleugels en ook dat kenmerk is niet zichtbaar bij de mystery foto. Eenmalig werden ook het dwergdikkopje en het turks geelspruetdikkopje doorgegeven. Maar, als je heel nauwkeurig naar het puzzel-dikkopje kijkt, dan zie je dat de punt van de voelspriet omhoog zijn gekruld. Dit is een belangrijke aanwijzing voor de identiteit van het dikkopje. Dit is namelijk een belangrijk kenmerk voor het groot dikkopje. Door de manier van fotograferen en de versheid van de vlinder zijn de vlekjes op de onderkant van de vleugel niet zo goed te zien, maar zowel op de voorvleugel als op de achtervleugel zijn enkele van de karakteristieke vlekjes van het groot dikkopje te zien. Dat de determinatie van de 'gele' dikkopjes lastig is, is inmiddels genoegzaam bekend. Bij De Vlinderstichting ontvangen we veel waarnemingen van dikkopjes met foto's die niet goed zijn gedetermineerd. De meeste waarnemers weten dat een belangrijk kenmerk de kleur van de onderkant van de sprietknoppen is. Maar niet veel waarnemers weten dat bij afgesleten groot dikkopjes (maar ook bij afgesleten zwartspruetdikkopjes!), de onderkant van de sprietjes bruinoranje wordt. Het is dus niet zo dat een wat oranjebruine onderkant van de sprietknopjes automatisch betekent dat je met een geelspruetdikkopje te maken hebt. Let dus ook op andere kenmerken en dat was in het geval van dit puzzel-dikkopje ook echt nodig. Het ging hier dus om een groot dikkopje. Slechts twee van de inzenders hadden het bij het goede eind. Dit waren Trees Kaizer uit Amsterdam en Johan Debuck uit Knokke-Heist (in België). Na loting gaat de nachtvlindergids als prijs voor het goede antwoord naar Trees Kaizer. Met dank aan Johan Barth voor het ter beschikking stellen van de foto van het puzzel-dikkopje.

In november 2000 verscheen de eerste aflevering van Opmerkelijk op de achterkant van Vlinders. Ik heb ruim zeven jaar de rubriek verzorgd en heel veel leuke reacties gehad. Dit is mijn laatste Opmerkelijk, maar wees gerust, de rubriek gaat niet verdwijnen. Mijn collega Albert Vliegthart gaat Opmerkelijk in het vervolg verzorgen. Blijf uw bijzondere en opmerkelijke waarnemingen dus aan ons sturen!